ב"ה | גיליון **774**
ערב שבת קודש
פרשת **וישב** תשפ"ו

י-ם	16:01	17:12
ת"א	16:19	17:17
חיפה	16:16	17:15
ב"ש	16:21	17:19

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי **הרב יצחק גינזבורג** שליט"א

אוצר הפרשה

ישוב הדעת ביראה

הפסוק הראשון של הפרשה הוא "**וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען**". הוא מסביר שאין "וישב" אלא לשון עכבה, והולך על הצדיק, "יעקב" – כל זמן שהוא מתעכב בעולם הזה, כל ימי חייו, הוא יושב "בארץ מגורי אביו", בארץ של יראת אביו שבשמים ("מגורי" לשון יראה, כמו "מגור מסביב"). יש לו ישוב הדעת ביראת ה'. כתוב בתיקוני הזהר שאחד מצירופי המלה הראשונה של התורה, "**בראשית**", הוא **שב-יראת**.

בדרך כלל מבואר בחסידות שמי שנמצא ביראה נסוג אחור, לא יכול לשבת בישוב הדעת עם היראה הגדולה, אבל יש מישהו כמו הבעל שם טוב, שהצטיין יותר מכולם במדת היראה, אבל לא ראו עליו את היראה. הוא היה כולו ירא, כולו רועד בפנים, אבל יחד עם זאת בתכלית ההתיישבות, ישוב הדעת. על התכונה הזו לומדים מהפסוק "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" – ישוב ועכבה כל משך החיים שלו בעלמא דין ביראת ה'. גם כשהוא נמצא "בארץ כנען", בין אנשים במדרגה הכי נמוכה, במקום של היפך הקדושה והטהרה, מקום של "מעשה ארץ כנען", שהוא זימה הכי מבוערת שיכולה להיות – גם שם, "בארץ כנען", הוא נמצא מיושב בדעתו, "וישב יעקב בארץ מגורי אביו".

(מוצאי י"ט כסלו פ"ב)

אוצר הסיפור

לישון בדבקות

המגיד ממזריטש, תלמידו וממלא מקומו של הבעל שם טוב הקדוש הסתלק בי"ט בכסלו.

פעם אחת, ישבו בליל שבת קדש החבריא קדישא של הרב המגיד הגדול ז"ל ממזריטש, וחזרו על תורת רבם המגיד. והרב הקדוש רבי אהרן מקרלין ז"ל, שהיה מגדולי תלמידי הרב המגיד, ישב אז בחדרו בפני עצמו ולחש דבר מה בשפתיו. פתאם נשמע קול דופק על הדלת, והקול קול המשרת של הרב המגיד ז"ל:

"היכן כאן הרב רבי אהרן? רבנו צוה שיפסוק מלומר שיר השירים, כי בשיר השירים שלו הוא מרעיש עולמות, ורבנו אינן יכול לישן משום כך". ובשסיפר הרב הצדיק רבי הלל מפאריטש ז"ל מעשה זה, זלגו עיניו דמעות, ואמר: מזה נובל לראית אפס קצהו מגדולת הרב המגיד ז"ל. שאף על פי שאמירת שיר השירים של רבי אהרן מקרלין ז"ל היתה מרעישה עולמות, בכל זאת היתה השינה של הרב יקרה יותר.

> אף על פי שאמירת שיר השירים של רבי אהרן מקרלין ז"ל היתה מרעישה עולמות, בכל זאת היתה השינה של הרב יקרה יותר

מסופר על האר"י הקדוש, שפעם אחת התנמנם מעט כדרכו בצהרי שבת קדש, ולאחר שהתעורר אמר: "לו הייתי מדבר כעת שמונים שנה רצופות, לא היו מספיקות כדי למסור את רזי התורה שהתגלו לי בשנתי". אם היתה שינת הרב המגיד יקרה יותר מאמירת שיר השירים של רבי אהרן מקרלין, ודאי שאף לו, כרבינו האריז"ל, התגלו אז סודות עליונים. אולם אמרה אופינית של הרב המגיד יכולה לשפוך אור נוסף על אופי הלימוד שלו בשעת השינה:

ישנה משנה במסכת אבות, המלמדת כי "המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו ואומר: 'מה נאה אילן זה...' מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו". הרב המגיד מזכיר כי במקומות אחרים, האילן הוא משל לתלמיד חכם – כך שעל פי פירוש זה המפסיק ממשנתו מתפעל לא מן הנוף היפה אלא מעצמו – מה נאה האילן שאני... במחשבה זו הלומד "מפסיק ממשנתו", כלומר מפסיק את הדבקות בה', מתוך ובגלל משנתו וגאוותו בה. ואכן, הרב המגיד עצמו התהלך כל ימיו בדבקות עזה בה' יתברך. תלמידו רבי זאב וולף העיד, כי אם היה חושש כי דבקותו נחלשה לרגע, היה פוסק מדיבורו באמצעו של עניין, מתבונן מעט ואז שב לדבר מתוך דבקות.

צדיק אמיתי עובד את ה' גם בשעת השינה, וודאי שדבקותו הנצחית של הרב המגיד לא פסקה גם אז. אך אפשר אף לומר כי הדבקות שבשינה היתה נעלית יותר, מפני שהשינה מסלקת מהאדם את המודעות הרגילה, אצל צדיק כמגיד ממזריטש, חוסר מודעות כזה משמעו עליה אל שורש הנשמה, "למעלה מטעם ודעת".

(מתוך נפלאות פר' וישלח פ"ד)

"אוצר הפתגם

אם עם ישראל צה"ל, הממשלה, המדינה – חלש באמונה, חלש בבטחון בה', ממילא יש מקום לקליפה, לעמלק, לינוק את הכח ממנו.

(כ' כסלו פ"ד)

יו"ל ע"י תלמידי הרב גינזבורג. להצטרפות לתפוצת שיעורי הרב:דוא"ל: itielgi@gmail.com וואטסאפ: 050-7951105

אוצר התבונה

פדה בשלום

הסימן של **י"ט כסלו** הוא הפסוק "פדה בשלום נפשי", אותו אמר אדמו"ר הזקן כשהתבשר על השחרור, כמו שכתב למחותנו רבי לוי יצחק מברדיטשוב "ובשקריתי בספר תהלים בפסוק 'פדה בשלום נפשי', קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי בשלום מה' שלום" (שלש פעמים שלום, "בתלת זימני הוי חזקה").

גאולת מצרים, חג הפסח מן התורה, לא היתה בדרך שלום. "כי הוי' נלחם להם במצרים", תחילה בעשר המכות ואחר כך בים סוף. גם בני ישראל היו צריכים אז לברוח, "כי ברח העם", מביטים לאחור בפחד מפני מצרים הרודפים, ללא מנוחה וישוב הדעת. אך גאולת י"ט כסלו היא גאולה בדרך שלום ומנוחה, "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון". המצה של פסח היא גם מלשון מצה ומריבה ("כי ינצו אנשים"), אך יט כסלו (שעולה מצה) הוא גאולה בדרך שלום ושלמות, זהו גילוי בחינת הבטול של המצה (בטול כלפי "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם" עד "שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ"), יסוד עבודת החסידות!

כשיש עימות, אפשר להלחם בדרך של מאבק, כדרך העולם, "ויאבק איש עמו". אבל יש מלחמה שבה הקב"ה פודה אותנו בשלום, מתוך מנוחה וישוב הדעת. כך מסביר אדמו"ר הזקן בעל הגאולה, בספר התניא, כי בדרגת הבינוני יש מלחמה תמידית, ובכל פעם צריך לברוח מהרע שבקרבנו, בעבודת האתכפיא, כמו ביציאת מצרים (אותה צריך להזכיר בכל יום) – שהרי הרע שמחוץ לנו (המצרים) משקף את הרע השולט עדיין בתוכנו (הגלות שבתוכנו). אך הגילוי של פנימיות התורה בגאולת י"ט כסלו מכשיר את הקרקע לגילוי ש"ועמך כֻּלם צדיקים", מסוגלים להישיר מבט בצד המנגד, בדרך מנוחה (מתוך בטול פנימי), ולהפוך את הרע לטוב.

> אבל יש מלחמה שבה הקב"ה פודה אותנו בשלום, מתוך מנוחה וישוב הדעת

פסח הוא **פה סח**, יציאת הדיבור מהגלות. אבל ביאת המשיח נותרה עדיין בהעלם והסתר, "ליבא לפומא לא גליא"! אך מי"ט כסלו מתחיל 'חופש הביטוי' העצמי, עד שיהיה "לבא לפומא גליא" בגאולה האמיתית והשלמה במהרה בימינו אמן.

(י"ט כסלו תשס"ד)

אוצר הרמז

ה"בר חכים" של יעקב – אהבה עם חכמה

"וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו". "בן זקנים", אומר המגיד, הוא "בר חכים" – למה? כי ביחד עם אהבה צריך חכמה. זהו הרמז המפורסם שאנחנו אוהבים לומר – **אהבת ישראל** עולה **אהבה** פעמים **חכמה**. לא מספיק רק לאהוב. צריך לאהוב עם חכמה. חכמה היא גם בטול – בטול היש שלי. כדי שהאהבה תהיה לשם הזולת – לא אהבה-עצמית, אהבה לשם הנאה כל שהיא, אלא אהבה אמתית לזולת – צריך בטול של החכמה. אם אני רוצה על ידי האהבה שלי גם לקרב את הזולת לתורה ומצוות צריך חכמה בפשוטה. המצוה הראשונה של הבעל שם טוב, של החסידות, היא להיות חכם, להיות פקח. אי אפשר לממש את תכלית הכוונה, ובכל שכן לקרב את הזולת, בלי להיות "בר חכים", להיות חכם בעצמך.

בזכות ההנהגה של "בר חכים" "ועשה לו כתנת פסים" – הוא עושה לו חלוקא דרבנן. מוסבר בספר תניא קדישא שדרך הלבוש הזה הנשמה זוכה לקבל אור צח ואור מצוחצח, כתר עליון של עולם הבא. אם הוא צדיק כאבותינו הקדושים הוא זוכה לטעום מעין עולם הבא כבר בעולם הזה.

(מוצאי י"ט כסלו פ"ב)

אוצר קצר

לשכוח מעצמי על מנת לזכור את ה'

אפשר להעמיק ולומר כי כאשר האדם מתייחס לעצמו בלבד מגמת החסידות היא דווקא לשכוח מעצמו. כאשר רבי אייזיק מהומיל מתאר התבוננות אמתית הסימן הראשון לכך הוא שהאדם כה משתקע בנושא ההתבוננות עד שהוא שוכח מעצמו. זהו לא רק סימן 'טכני' לעומק ההתבוננות, אלא חלק מהגדרת הבטול, תכלית עיקרית של עבודת החסיד – כבל שהמודעות של האדם שקועה באלקות הרגשת-עצמו פוחתת והולכת. לכן, אם חסיד הולך ברחוב כ'בטול מהלך', תוך שהוא שוכח מעצמו, מרכושו וגם מהאבן שבחיקו, שמצטרפים לבטולו-שלו – אין עליו טענה (שהרי אין כאן חשש נזק קרוב לזולת). אדרבא, כשהאדם שקוע בעצמו הוא שוכח מאלוקיו – "ורם לבבך ושכחת את הוי' אלהיך" – וכדי לזכור את ה' ראוי לו לשכוח מעצמו.

(כ"א שבט פ"ד)

מהווה עיצוב: דעה ◆ אביחיל | 054-6580146